

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis, Et Breviarii Romani.

In quibus origo cuiusque Ritus, causae historicae, vel mysticae, ex
maiorum ingenio, Theoria, Praxis, obligatio, & exquisitus vsus, additis
opportune Decretis omnibus S. Rituum Congreg. quàm breuissimè
explicantur.

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1647

De Salutatione Angelica. 2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9521

Horæ subsequente alia Hora eiusdem diei, sufficit, semel dici Orationem Dominicam pro fine præcedentis, & initio sequentis Horæ, & habetur in Rubricis cap. 32. num. 1. post medium. Dixi, eiusdem diei, quia si post Completorium recitare velis Matutinum diei sequentis, bis Orationem Dominicam cum Salutatione Angelicâ, & Symbolo recitabis. Francolin. nu. 17. & Rubrica. cit. cap. fauer. de Matutino. & Completorio.

8 Initio Horarum dicitur ad animorum preparationem, ut morientes iustæ abigantur, & mens oratione serentur, ut dignè in officio cum Deo loquantur. Dur. lib. 5. cap. 2. In fine verò, ne diabolus de corde sacerdotis rapiat, si quid boni seminatum est in Horis. Canonice Dur. ibid. Vnde Nauarrus dolet quàm maximè de orat. cap. 10. nu. 63. quòd hæc formula, quam ipse commendat, cap. 19. nu. 11. vti. persecussimam, Deo gratissimam, nobis vilem, ut nihil magis, & contra hostes efficacissimam, minus attendit, & reuerenter vsurpetur, & maiorem incuria, animi laxitate, & euagatione maiori, vna cum Salutatione Angelicâ eiusdem ferè momenti, pronunciat quam ipse Horæ Canonice.

9 Recitatur autem in officio tribus modis, initio, in fine, & in medio, id est, ad Præces. Item totum secreto, totum clara voce, totum partim secreto, partim clara voce: Et initio quidem aliquando in medio, & in fine officij totum secreto, addito, Amen, in fine: in medio vero reliquis duobus modis, & omisso semper, Amen, ut videtur est in toto Breuiatio. Dicitur clara voce in Præcibus Laudum, & Vesperarum; in alijs Præcibus partim secreto, partim clara voce: ut omnibus modis orandum esse Deum intelligamus, raro clara voce, nempe in diebus ieiuniorum, & præterea in Aduentibus, ut cum ieiunio elata voce magis audiamur; vnde Hebdomadarius, qui vicem Christi gerit, omnium nomine orat, ut in Breuiario edito 1550. de quo ritu neminem legi sepius autem totum secreto dicitur, quia Deus de corde clamantes audis;

Non raro, clara voce, & secreto simul, primis ijs verbis iuuando alios. Pater noster, postremis requirendo eosdem ad consensum, Dur. lib. 5. c. 5. quòd fit propter Sanctorum communionem, inquit Hugo in Spec. cap. 3. quòd autem dicatur in medio Horarum, idem fit ad humilitatem, & deuotionem, & ut ad interiora reuerli mente capiamus, quæ dicimus; & ut oratio ipsa Horarum efficaciam habeat maiorem, Dur. loc. cit. De excellentia Orationis Dominicæ, & de eiusdem partibus non est huius loci plura congerere. 10 Quid, quando Missa sequatur post Horam (quod accidit quotidie in Choro) eritne omissa oratio Dominica, in fine Horæ? si mittitur Vers. Fidelium, consequenter etiam oratio Dominica, qua de re infra cap. 22.

De Salutatione Angelicâ.

Cap. II.

1 DE primis Auctoribus Angelicæ Salutationis non est, quod quaratur, Gabriele videlicet, & Elisabetha, quorum alter ea verba protulit: Ave gratia plena Dominus tecum; benedicta tu in mulieribus; altera repetens vltima verba Archangeli addidit alia: Et benedictus fructus ventris tui, Luc. 1. quero potius, quando reliqua vsque ad finem fuerint addita ab Ecclesia: certum autem est in Concilio Ephesino hæc, quæ sequuntur, pronunciata fuisse: Sancta Maria Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, Amen, ut ait Baron. Ann. 431. Quæ verba addita Salutationi Angelicæ perdurauerunt vsque ad Breuiarium Cardinalis S. Crucis, ut initio habetur eiusdem. Postremis ergo temporibus, ex consuetudine Romana à Pio V. in Breuiario approbata, additum est quod sequitur: nunc, & in hora mortis nostræ. Verbum, Iesus, in medio dici ex antiquiore vsu ego puto.

2 Iure communi nunquam fuit statutum, eam esse recitandam in officio diuino. Nau. de orat. c. 10. nu. 62. Antequam V. in solo Breuiario Cardinalis S. Crucis legebatur, non in antiquioribus. Pio V.

ergo iussit, ante nouo cum oratione Dominica dicitur, & dici debet initio Horarum omnium, excepto Completorio, ex Nauiar. c. 19. num. 129. prout in Breuiario nunc legitur, neque vno verbo deuspro. Ante ann. 1550. non dicebatur in officio.

3. Qui volunt Orationem dici Dominicam ante Laudes à Nocturnis separatas, volunt etiam cum ea Salutationem Angelicam, qua de re sup pag 4. in 4.

4. Fortè inde data est comas Orationi Dominicæ in officio, quia ex Durando lib. 5. cap. 2. dicebatur, *Aue Maria*, in principio, & in fine Horarum Beate Virginis; quæ Horæ, vt dicemus, quotidie recitabantur cum officio diuino, & quia nunc omittuntur, præsertim extra Chororum, factem retenta est Saluatio Angelica ob cultum Beate Virginis, cuius ope singulis horis indigemus.

5. In fine Horarum non dicitur, nisi in fine Completorii, vt finis officii contorderet cum principio eiusdem officij. De eiusdem excellentia lege Nauiar. de orat. cap. 19. Concl. 12. expositionem veteris ac entatissimam edidit inter alios Rutilius Benzonijs. anno 1612.

De Symbolo Apostolorum. Cap. II.

Symbolum, ait Ruffinus in expositione Symboli, est Græcè, indicium, & collatio. hoc est, quod in vnum confertur. Dicitur, *Apostolorum*, quia singuli Apostoli in vnum contulere, quod quisque, dictante Deo, sensit ante ipsorum diuisionem. lege Augustin. *serm. 115. de tempore, stillius est.* Petrus dixit. *Credo in Deum Patrem omnipotentem.* Ioannes dixit: *Creatorem Celi, & Terræ.* Iacobus dixit: *Credo, & in Iesum Christum Filium eius vnicum Dominum nostrum.* Andreas dixit: *Qui conceptus est de Spiritu Sancto natus ex Maria Virgine.* Philippus ait: *Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus.* Thomas ait: *Descendit ad inferos, tertia die resurrexit à mortuis.* Bartholomæus dixit: *Ascendit ad Cælos, sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis.* Matthæus di-

xit: *Inde venturus est iudicare vivos, & mortuos Iacobus Alphæi dixit: Credo & in Spiritum Sanctum, sanctam Ecclesiam Catholicam.* Simon Zelotes *Sanc-torum communionem, remissionem peccatorum.* Iudas Iacobi: *Carnis resurrectionem.* Matthias compleuit: *Vitam æternam. Amen.* Hec Augustinus, ex quibus patet, editum fuisse Symbolum ante necem Iacobi maioris, quæ contingit Anno Domini 44. Dixi supra *dictante Deo*, teste Terrulliano *de prescript. adu. heret. cap. 14.* quod ideo à Romana Ecclesia integrè custoditum fuit, adeo vt Romanum Symbolum fuerit à Vigilio Papa appellatum, lib. 4. *contra Euychen.* vbi ait, Romanum Symbolum antiquius esse Niceno, idest, Apostolicum, exponente Durando *de rit. lib. 2. cap. 24.* immo Ruffinus asserit, in diuersis Ecclesijs factas illi fuisse additiones: Romæ verò minime, eo quod nulla heresis Romæ haberit exordium. Plura de hoc Symbolo Dominicus Gratina *in Cathol. prescripti- ptonibus lib. 4.*

2. Deceuerat Damasus, ad omnes Horas recitari hoc Symbolum, vt in *Supplem. Chron. in eius vita*, & idem habet Polid. Virgil. lib. 6. *de inuent. capit. 2.* Durandus quoque lib. 4. cap. 25. inuuit, suo tempore fuisse in vsu hunc ritum; sed vlt abrogatus est, exceptis Matutino, & Prima ante easdem Horas, & Completorio in fine. Ambros. *de Valen. Virginibus*, de Symbolo ait: *quotidie ante lucanis horis recensendum est.* August. lib. 1. *de Symbolo ad Cathec. c. 1.* *quotidie dicite, antequam dormiatis, & hom. 42. inier. 50.* *quotidie dicite, quando surgitis, quando vos collocatis ad somnum.* Ergo hora Matutina & post Completorium apertissime dicitur ante horam Primam, quæ diei est initium, æque aptè dicitur, Amal. libro 4. cap. 2. *Gem. lib. 2. cap. 59.* Hugo Vill. *in Spec. c. 3.* mentionem huius Symboli faciunt in Prima, Completorio, & ad Preces tantum.

3. Quare nouo inter quies hodie recitatur in officio, si dicatur Preces in Prima, & Completorio. Initio quidem Ma-